

PERŽVALGA.

L. S. D. Partija rengia VII-ąjį savo susivaziavimą. „Naujoji Gadyne“ paduoda svarbesnius punktus klausimų, kurie per susivaziavimą turės būti apsvaistinti ir dėl kurių turi prisirengti delegatai. Tarpko kito paminėta ir apie revoliucijos varymo būdą, apie jos parėmimą ir net apie „ginkluotąjį sukilimą“ ir „ar galime šiuo laiku užpuldinti valdžios turtą, jojo apvertimui revoliucijos reikalams“... (Iš to matyti, kad spaudos laisvė vistiek tenai gyvuoja, jeigu tokie klausimai cenzura perleidžia).

Trečiam punkte apie politiško L.S.D.P. programos įsekmų suformulavimą pridėta paaiškinimas, iš kurio matyti, kad tarpe L.S.D.P. narių yra „dvi sriovės, kurių viena laikosi federacijos principo, antroji gi kakinasi reikalavimu Lietuvos proletarijatiui tik autonomijos, plačiau ar siauriau suprantamos“.

— P. Sapkauskaitė nuo šių metų rugsėjo mėnesio atveria Vilniuje lietuviams mokiniams butą; už kiekvieno mokinio užlaikymą ir priežiūrą bus imama po 150 rub. Butas bus įtaisytas pagal higienos ir pedagogikos mokslo reikalavimų.

— „Gaz. Wil.“ praneša, kad Vilniuje didelė daugybė darbininkų be darbo. Ant kiekvienos liuosos vietos prie statymo naujo tiltė atsiskaukia iki 50 kandidatų.

— Pradžioje liepos mėnesio Raseiniuose buvo metinė ukiškė, kuri paroda per dvi dienas.

— Praneša, kad „juokų ir satyros“ laikraštis „Dilgėlės“ jau spaudoje ir neužilgio išeis į svieta. Laikraštis spauzdinamas „Kovos“ spaustuvej, Philadelphia, Pa.

Isz Lietuvos.

Utenai. (Ukmergės pav.) „Dievo leistos“ valdžios darbai. Per Šeštinių atlydus Utenoj buvo šioks šiais laikais paprastas atsitikimas. Ejo svyruodami per turgų du girtu vietiniu kareiviu ir skyrė sau kelią tarp didžiai užsikalbėjusių žmonių. Daugumas buvo ištikimi pavaldiniai ir kantriai kentė „Dievo leistosios“ valdžios tarnų kančius; bet vienas atsirado, kurs neiškentė ir sugražino dovaną atgal. Jis turbūt užmiršo rusų įstatymus apie valdžios tarnų neliečiamybę ir kareiviams prisiėjo apie tai priminti jam. Po pirmajam kančiui žmogelis atsiminė, bet pervėlu jau buvo: kareiviai kaleno jo kiaušian. Prasitarusiam iš šalies, kad jau gana, atsakydavo: „kas tau darbo“ ir dar rankomis patvirtydavo. Greit pasaklydo garsas po miestelį apie tokį dviejų kareivių narsumą; ir sargybiniai ir kareiviai nulėkė tyrinėti. Švita pamatęs policiją, buvo jau bebėgas, bet tuo nusiramino. Išklaušinėję, kas ir kaip buvo, tvarkytojai nusprendė, delto paršivest abu draugu.

Netrukus vienas iš auų narsiųjų draugų ir vėl ejo per miestelį, bet jau nagaika rėzdamas peržmonių pečius. Kaip pirma atsirado nekantrus, taip ir dabar; tulas nebylis taip užvežė kareiviui, kad tas, kaip pakirstas, parvirto žemėn. Pamindžiojęs dar kojomis ir ką suburzdejęs, pranyko jis minioj.

Šiauliai (Kauno gub.) Davatkos. Šiauliuose ant Bažnytinės gatvės gyvena daugybė davatkų, paskutiniu laiku laiku pragarsėjusių savo bauriais pasiėlgimais. Davatkų viršaičiu yra kurpius N., kursai ir patsai ir per savo draugus ir drauges „davatkas“ platina tarp žmonių knygeles „Visų-

didžiausieji mūsų neprėteliai socialistai arba masonai“. „Žydai nori mus praryti“ ir kitokias, į tą panašias. Be to, davatkos, žinodamos kokį nors apšviestesnį žmogų, joms neprielankų, stengias visokiais budais jam kenkti. Ypač tenka nuo jų prisikentėti moksleiviams. Kai-kuriuos joms netinkamus žmones davatkos ketina stačiai įduoti policijai, ko pilnai galima laukti nuotokių tamsių sutvėrimų, kaip davatkos. *Balandėlis.*

Panevėžys. „Bedievybės naikintojas“. Kunigas Korzonas platintojas „Žemaičių vyskupo grometos“ ir kitų į tą panašių raštų, uždraudė plaktinti savo „avelėms“ „Naująją Gadyne“. O kur prieina, dargi ir skaityti (!). Darbšumas jo pasirodė nuo pirmojo numerio. Vienas skaitytojų pasigyrė jam, jog skaitas „Naująją Gadyne“. Kunigas prispyrė: „Iškur gavai?! Atmink, jog ten pilna bedievybės!“... Ir ilgai da kalbėjo. Pasibaigė tuo, jog skaitytojas gražino numerį atgal. Klausiau paskiau jo, ar patiko? „Gerai, tai gerai, bet tėvelis sako, kad bedieviškas“.

Kas skaitėme, gerai žinome, jog apie Dievą ligšiol nė minėta, tik tai krislas apie kunigus. Ar tik tai ne Dievą lygina kunigas Korzonas prie kunigų? Įdomu žinoti... *Atžala.*

Kalvarija (Tėlsių pav.) Vargonininko streikas. Kalvarijos kunigui kamendoriui A. R. išėjus mišias laikytų 12 birželio sustreikavo vargonininkas, atisakė groti mišių laiku, koliai ne mokės už grojimą mišių laiku tiek, kiek kiti kunigai moka. Per dvi dieni streikas buvo laimėtas. Pirmamokėjo už grojimą per mišias po 10 kap., dabar-gi po 15 k.

Kunkulis

Griškabudis (Naumiesčio pav.). *Ukininko šeimynos streikas.* 9 (22) birželio Kraujučių kaimo ukininko Juozo Brazaucko sustreikavo visa šeimyna. Tą dieną nė vienas samdininkas nedirbo savo darbo, net visi gyvuliai turėjo išbut per visą dieną tvarte (gurbe), nes nebuvo, kas gano. Streikininkai reikalavo, kad penktadieniais (pėtnyčiomis) būtų duodama valgyt su pienu. Šeimininkė (gaspadinė) grieštai atsakė, kad girdi, kunigai barąsis. Samdininkai patarė šeimininkei pasiklaust kunigo „o mums,—sakė jie—vistiek: mės nedirbsim“. Kunigas šeimininkei pavelijo valgyt su pienu, o šeimyną užgyuė valgydint penktadieniais su pienu, nes esą „prusais virsta“. Suzinoję apie tai streikininkai taip sutarė: kolei šeimininkė neduos penktadienį su pienu, tol jie tą dieną neis prie darbo. Be abejojimo ukininkas nusileis, nes kunigas nuostolių jam negiatlygis. („N. Gadyne“)

Kalvarija, (Suval. gub.) Patilpusi „V. Ž.“ N:134 „tikrai politiškėjo“ p. Taučiaus, korespondencija (ji perspaudinta „Vienybėj Liet.“ N.31. „V. L.“ R.) iš Kalvarijos, padarė aut mūsų likusiųjų tik „teip sakant politiškųjų“ gana keistą įspudį. Pradžioj savo korespondencijos p. Taučius gana teisingai su visomis smulkmenomis aprašo atsilankymą kalėjime Suvalkų gen.-gub. ir savo paliuosavimą; jeigu autorius pranešiai būtų ir užbaigęs savo „veikalą“, tai mės nieko butume neturėję prieš tą, bet į galą p. autorius gal iš priezasties didelio nervų nuilsimo, šiame-tame suklysta, užgauna pasiliekančius kalėjime draugus, šitą neteisingai aprašo... Taigi mės čia norėtumėm truputį padėti savo draugu: pataisyti klaidas, nušviesti tamsesnes jo „veikalo“ vietas, įspausti į tarpus gana svarbius

praleistus autorium faktus, ir tada, jeigu p. autorius teiktusi išnaujo perrašyti savo korespondenciją, tai ji gal dar puikiau ir poetiškiau išeitų.

P. „tikrai politiškasis“ išėjęs iš kalėjimo teip mano sau pasididziuodamas: Štai mes „tikrai politiškiesiems“ paliuosuoti, o tik „teip sakant politiškiesiems“ užvydi mums tos laimės“. Matyt, kad p. Taučius saikuoja čia viską savu saiku. Jau rodos, kad jausmas užvydo gal teip-pat dega širdyse pasiliekančių draugų, kaip jis pirmiau liepsnodavo jo širdy, išeinant ant laisvės draugams. Ne p. Taučiaus, pasirodai čia silpnu psichologu: neatspėjai mūsų jausmų—pas mus pasiliekančius kalėjime gal tuo tarpu daug augštesni ir prakilnesni buvo jausmai už užvydą? Toliau p. „tikrai politiškasis“ pasakoja: „Skirdamiesi su pasiliekančiais draugais, karštai pasibučiavom su jais, drąsinom juos ir patarėm labai nenusiminti.

Mums rodos, kad p. „tikrai politiškasis“ mano, kad jis savo pabučiavimu padarys laimingais pasiliekančius draugus ir įkvėps jiems ne vieną sauja drąsos. Bet ir užties p. Taučius ir drauge paleistieji su juo draugai ne mažai galėjo mums drąsos palikti, nes matyt, kad pas juos nemažai jos ir mat buta. Kada Suv. gen.-gub. išleisdamas „tikrai politiškuosius“ pasakė jiems ilgą „puikų“ pamokslą, kad jie liautųsi užsiiminėję „kramoloi“, tai mūsų drąsuoliai ne per pusę lupų neprasitarė, o tik vergiškai linktelėjo galvo mis ir pasakė ačiu...“ Užmiršo mūsų drąsuoliai, gal ir... ir nepradrįso... užsiminti gen.-gub. apie pasiliekančiųjų kalėjime likimą, savo draugų, nors pirmiau, garsiai ir gražiai“ buvo kalbėję, kad jei leis kada, bet ne visus, tai neiti kol paleis visus. Bet tos jų

gražios kalbos vien kalboms ir tepasiliko. Kodėl gi teip tie mūsų draugai, anot p. Taučiaus „tikrai politiškiesiems“ teip pasielgė. Gal dėl taktikos? Geriau būtų buvę, kur kas geriau, jeigu mūsų „tikrai politiškiesiems“ draugai mažiau būtų kalbėję, o daugiau veikę! Apie viską augščiau pasakytą mūsų draugas p. Taučius suvisu užtylėjo savo korespondencijoje, mat, turbūt, kad nesugadyt jos skonio.

Nesuprantame, kodėl p. Taučius vadina, mus pasilikusius kalėjime, tik „teip sakant politiškaisiais“ ir įneša į vieną komplektą su tais plėšikais, ką veikė socialistų vardul. Panašus pasielgimas mus didiai užgauna — lauksime p. „tikrai politiškojo“ paaikškinant dėlko ir už ką jis teip mus vadino. Iš p. Taučiaus korespondencijos matyt, kad jis yra neperdidžiausiu matematiku, nes, pagal jo nuomonės, skaitant galima priskaitytų „teip sakant politiškųjų“ 135; o p. Taučius ką tik daskaitė lig 24.

Galų gale noriu užteimti p. Taučiui, kad rašant korespondencijas reikia prisilaikyti teisybės, norodyti tikrus faktus.

Bet p. autorius gal savo „veikalu“ norėjo parodyti tik savo „gražią tarmę“ ir manydamas, kad tie tik „teip sakant politiškiesiems“ nemokės, o gal ir neišdrįs atsakyti ant jo „tikrai politiškojo“ teip „puikios, poetiškos kalbos“, parašė neperdidžiausią tiesą. Tikimės, kad tie mūsų keli žodžiai truputį atšaldys p. Taučiaus karštį ir kad savo „grazbylystę“ ir „augštą tarmę“ apvers ant ki to ko.

Kalvarijos „teip sakant politiškiesiems“ kaliniai.

(„V. Ž.“)

Nyksta vergiszka dvasia, nyksta vergija...

Nemirovič-Dančenko, rusų rašytojas, buvęs karėje Rusijos su Japonija kaip korespondentas, pirmiaus užstavodavo carą ir jo valdžią-biurokraciją, paskiaus po kelių Rusijos pralaimėjimų parvykęs į Maskvą vienam bankiete teip pasakė: „Dabartinė karė, ant kurios liaudis niekuomet nebutų sutikus, yra tai gulbės giesmė (=paskutinė valanda) biurokracijai ir gėda visai Rusijai. Kągi ta karė suteikė? Štai pasirodė liudnos ypatos: Štakelbergo, Zasluchiaus, kungš. Uhtomškio ir kitų, kurie parodė visą savo netikumą. Po priedanga biurokracijos, japonai pažįsta silpnas puses Rusijos, kuri yra teip-pat suvaržyta, kaip Turkija... Užkrito ant mūsų vienos nelaimės, bet ištikrųjų ne ant mūsų, tik ant biurokracijos“.

Daug ir iš mūsų brolių-lietuvių buvo tokių, kurie garbino carą ir jo valdžią ir ašaras liejo girdėdami jį išjuokiant ir peikiant. Kiti šokdavo kaip meška ant dūmo ir gatavi buvo kraują praliet savo ir savo priešo, niekinančio carą. Kas giria caro valdžią iš persitikinimo, ar kaip šunelis—už laikalą, o musiškiečiai gyre iš tamsybės ir už dyką. Įstabu; juo, kad toki tamsuoliai gyvuoja ne Lietuvoj (nes jau čia ir akliausios pamatė valdžios šunybės, kadangi pats yra nekartą atjautę ant savo kailio), o tik Amerikoj, laisvojo šalyj... O, vergai!

Bet, kaip Dančenko permainė savo pažvalgas griuvus Liaojangui, teip mūsų tamsuoliai įgavo šiokį-tokį šviesesnį supratimą kada japonai apėmė Mukdeną. Jau jeigu kas, budavo, pasako tokiam, kad „maskolių jau ir vėl superetijo“, tai tik nukreipia į šalį akis, nuduodams, kad negirdi, ir tyli lyg

niekadėja; o kurkarštesnis, tai stačiai budavo atsako: „A, tegu jį šimts!“—ir mostelia ranka, nenorėdams daugiau apie jį šnekėt.

Mat viskas ant sviesto mainosi, ir žmonių pažvalgos mainosi. Su tuo sutinka visi draugijiniai veikėjai. Tik vieni sako: kad norint draugiją pagerinti, nereikia griauti rėtikusį jos surėdymą, o tik reikia šviesti žmones, išdirbti juose doros ir meilės artymo tvirtus principus (pažvalgas), nes nuo to prigulys ir draugijos surėdymo gerumas. Kiti gi sako: „Tai perilgai prisieitų draugijai merdėti tamsybėje ir varguose... Ji vis tiek neteks kantrybės ir sukils. Lai tas greičiau įvyksta. Reikia nuversti priespaudos galybę, neduodančią draugijai pasikelti, tada tuojaus persimainys vergiškos minių pažvalgos ir greitai pasieks šviesą ir dorą“...

Šitos nuomonės prisilaiko revoliucionieriai. Ir, rodos, jie turi tiesą; juk matėme, kad ir tie tamsieji žmogeliai jau pradėjo permaintyti savo pažvalgas, kada nelemta draugijos tvarka, — caro valdžią, — pradėjo griuti, kada nuomonė apie jos nesutriuškinimą galybę pasirodė tik sapnu... Toji karė nulaužė valdžios ragus ir iltis, revoliucija jau daužo jai dantis; neužilgo ir patį tą despotizmo gyvulį nudės. Tada bus liuosi žmonės, patį tarp savęs valdysis be carų, be karalių, be jokių despotų.

Pergyvenam gadybę, kada galima drąsiai sakyti, jog mūsų žmonės jau ne vaikai, nors ir tamsūs. Kas praeciokus, vargdienius vadina „vaikais“, arba „mažesniaisiais savo broliais“; kas tvirtina, kad jie nedabridę, nesubrendę, idant galėtų patį ką savarankiškai veikti kaip viešame, teip ypatiškame gyvenime; kas mėgsta juo vadžiot už nosies ir rodyti: tas valia daryt, o tas nevalia, tas valia šnekėt, o tas

nevalia, tas valia skaityt, tas nevalia, — kas teip „darbuojasi“ draugijoje, tas nors vadinava save apšviestu, nors mums rodo savo inteligencijos ir prakilnumo formaliskus davodus, vienok ištikrųjų yra biaurus, nedoras, taigi ir tamsus, nes jo darbai tamsus (nedori). Tu „vaikutis“, tamsus; aš šviesus — tu turi manęs klausyt. Ką liepsiu tau valgyt, žinok, kad tame nėra nuodų; kad liepsiu badaut, suprask, kad ir tas tau eis ant sveikatos... Ką liepsiu skaityt, žinok, kad tai bus ne—„supuvę raštai“; ką uždrausiu, žinok, kad tai mano peržiūrėta ir atrasta ten tikri „nuodai“, kurie tave į „gryną“ tamsuolį pavers, jei nemesi tuojaus iš rankų į pečių... Aš „skaitydamas juos ne pavirtau įgryną“ tamsuolį, nes aš turiu pilną protą, — taigi tobulas, neklaidus. Tu gi, vaikuti, neturi viso proto, esi tik „avelė“, kurią aš turiu ganyt, tu dar nedaėjęs į žmones (da gal nesenei tik iš beždžionių išėjęs?) Taigi, vaikuti, klausyk manęs ir visų, kurie tave valdo, o jei ne, tai po smert... Arba... Kam da po smert! Juk ant žemės yra pekla! Nenorėsi męs, valdonų—skriaudėjų, klausyt; nebusi ramus, maištus kelsi toje pekloje, tad, žiūrėk: kalėjimai, pančiai, durtuvai!

Tai tokia despotų logika, toki jų išsiteisinimo argumentai. Bet,

Nors stengias tamsų męs skriaudėjai
Tą tvarką liegstančią sušelpit;
Išnyks šalti męs buvio vėjai —
Doros, tiesos nestengs užstelt!

Męs, vargdieniai, neturim laisvės buti žmonėmis, tad kovosim už laisvę!

„Męs nebusim jau avelėms — žus luptuvai su žirklems... tad liuosybė ir lygybė bus tarp mūsų šventa!“ J. B.

Milijonieriai tampa socialistais.

Keletas mėnesių atgal lietuviškų laikraščių skaitytojai perskaitė žinutę apie perėjimą į socialistų eiles dviejų stambių Amerikos kapitalistų. Tai buvo Chicagos įžymus republikonų šulai: Patterson'as ir Lloyd'as. Bet štai neseniai pasklido po laikraščius naujiena, kad vienas New Yorko milijonierius umai pasišventė socializmui ir griežtai atsisakė nuo rėmimo „Independne League“ (nepriklausomybės sąjungos), prie kurios jis prigulėjo. Tas milijonierius — J. G. Phelps Stokes.

Zemiau sekantis straipsnelis yra ištrauka iš Stokes'o laiško, kurį jis pasiuntė minėtos sąjungos komitetui, išaiškindamas tas priežastis dėl kurių jis tą sąjungą apleidžia. Daug šviesių mislių jis išreiškė tame laiške. Meldžiame draugus dėmėt. Jis rašo tam komitetui:

„Ponai:—Labai brangindamas „Nepriklausomybės sąjungos“ veiklumus, pasinaudoju proga leidžiančia man parašyti šiuos kelis žodžius ir pranešu, kad aš jau ateinančio rudens rinkimų kampanijoje su jumis darbuotis nebegalėsiu.

Aš tikiu, kad tas krutėjimas, kurį jūs pagimdėt visose valstijose, įvykdyti piliečių nepriklausumą link monopolijų, viešpatukų ir politiškių mašinų, — yra labai svarbus žingsnis prie tikros demokratijos, ir kad „Nepriklausomybės sąjunga“ didžiai pasitarnauja visuomenei, plačiai kelia dvasią neapykantos ant suktybių, neteisų ir mindžiojimo liudies reikalų.

Aš jaučiu, vienok, kad atėjo laikas man susiprasti, kad aš, kaip pavienis žmogus, daugiau naudos padarysiu demokratijai veikdamas su didesne minia žmonių, kurie pasišventė už daviniui platesniam, kurie aiškiau pažino pamatus visų šios draugijos nedorybių, negu jūs

ir aš pirmiau matėme.

Aš jau ir seniau tikejau į socializmo filiozofiją. Vienok ikišioliai nuo socialistų partijos šalinausi dėl tos priežasties, kad man vis nepatiko, jog daugumas socialistų visuomet neapkenčia ir piktai žiuri ant visų žmonių, kurie tikrai užtaria ir apgina kapitalistų sistemą; ir dėl tos priežasties, kad socialistų reikalavimai man išrodė didžiausiu materijalizmu. Aš ilgai vis sau tvirtinau, kad materijališka gerovė žmogui nepakaktina, kad reikia dėti pilnos laimės rupintis ir apie žmogaus dvasiškąją pusę, o jau materijališki daiktai tai tikrai tiek tegul apeitų žmogų, kiek reikia laimingam gyvenimui ir teisybei įgyti.

Aš vienok patyriau visai priešingai, butent, kad darbininkų atšiaurumas ir kreivaiavimai ant žmonių turtingųjų paeina ne iš socializmo filiozofijos; jie gimsta iš išnaudojimų, prispaudimų, plėšimų ir engimų, kuriuos kapitalistų kliasa vargdienius žmones perdėm visą pasaulę mudo ir tuomi neapykantos ngų prieš save kursto.

Ilgą laiką aš praverčiau iki pertikrinau save tais gyvais, faktais, jog nuo seno buvo ir dabar yra, kad darbininkams žmonėms atimta proga įgyti tokie materijališki daiktai, kurie jiems yra reikalingi jų buvio pagerinimui ir pažingėjimui pirmyn; pažinau, kad tas paeina iš išnaudojimo vargšų darbo per galingus didžturčius, kurie didelę dalį darbo vaisių atima padauginimui ir pasotimui savo smaguriavimų.

Aš jau seniai supratau, kad, kaip Amerikoje teip ir visur kitur yra dvi didžiausios ekonomiškos žmonijos kliasos: viena kliasa tų, kuriuos skurdas prispiria padaryt daugiau visko, negu jie reikalauja savo užlaikymui, antra kliasa tų, kurių lobiai pagelbsti jiems kontroliuot ir sunaudot daug

daugiau, negu jie padirba ir daugiau, negu jie už tuos lobius draugijai patarnavimu atsimoka. Supratau, kad alga pirmutinės kliasos yra nesulyginamai mažesnė už vertybę jos išdirbinių, o apmokestis antrosios kliasos daug viršija vertybę jos darbo.

Aš pamačiau laipsnis po laipsnio, kokiose neteisėse darbininko žmogaus padėjimas paskendęs. Šimtai tukstančių teisingų ir darbščių vyrų ir moterių kenčia visokeriopą stoką ir nepriteklus, nors apsiausti gerove ir gausa; persitikrinau, kad visi darbininkų kentėjimai paeina iš sugrobimo žemės ir išdarbystės mašinų per keletą su tikslu daryt iš to privatišką pelną. Užtvertas darbininkams kelias prie žemės ir mašinų, nors jie padirba gnetinai ne vien savo užlaikymui, bet ir išauklėjimui per tekliuose dykūnų ir lėbūnų. Mano nuomone tas yra didžiausia neteisė, ir tai tokia, kuri šaukia atmonijimo ir kuogreičiausio atitaisymo. Ypačiaiškai aš negaliu atsikratyti nuo mislies pažinimo tos vargdienių skriaudos ir platinimo tos sąmonės tarp kitų.

Aš netikėtai įtėjau, kad dabartinėje mūsų industrijos sistemoje elgėtystė (ubagystė) plačiai išbujojo netiktai tarpe vargingosios kliasos, bet ir tarpe piniguočių: pamislykit tik, — argi tas ne elgėta, kurs neįgalėdamas pats savęs užlaikyti, pinigų galybe žmonių priverčia, kad jį maitintų ir čiūčiuotų?!

Aš nenorėčiau mislyt, kad aš peikiu kapitalą. Priešingai, aš manau, kad dabar žmonijos gerovei kapitalas reikalingas. Bet kaip jis yra blėdingas, kada jį vartoja ir naudoja pavienės ypatos, teip jis bus žmonijai palaimingas, kada jis bus vartojamas kooperatyviškai ir naudojamas kolektyviškai.

Aš žinau, kaip sunku išaiš-

kint naudingumą kolektyviškos savasties tiems, kurie iščiulpia iš dabartinės sistemos visus gerumus; sunku atidaryti akis tokiems, kurie žiūri į kitų darbą kaip į savo savastį (nuosavybę), ar arba kurie praleidžia gyvenimą lebaujant ir svaidant kitų uždirtą turtą. Sunku juos patikrinti ir dėlto, kad daugelis iš jų uoliai palaiko dabartinę sistemą, manydami, kad ji yra teisinga ir tikra.

Aš tikiu, kad aš daugeliui padėsiu pamatyti, jog kapitalizmas yra vodingas ir neteisingas iš savo pamatų ir kad jis atkakliai gabena žmonijai begalines kapčias. Aš viliosiu teipgi, kad aš prisidėsiu prie nurodymų geresnio ir teisingesnio kelio užganėdinimui žmonijos reikalų.

Aš tą padarysiu tikrai prie socialistų partijos prisidėjęs. Ar vien kart su jais, ar kaip nepriklausomas pilietis, aš stengsiuos paplatinti miniose sąmonę to fakto, į kurį aš tikiu, kad teip vadinamoji kapitalizmo sistema, — kaip tokią, nors neužgaunanti etiškai, — yra labai nelaiminga industrijališkai dēlei neišvengtiną vergijos, į kurią ji veda, ir kad jos vieton reikia įvesti sistemą teisingesnę — minėtina, sąveikybės (kooperacijos) ir savitarpinio pasigelbėjimo.

Aš neužmirštu kiek aš esu skolingas „Nepriklausomybės sąjungai“, kurioje su jumis bendrai darbavau. Buvo laikas, kada aš maniau, jog mano pašaukimas rado plačiausią lauką darbams „Nepriklausomybės sąjungoje“. Bet dabar pamačiau, jog dar didesnę naudą padarysiu sądarbiaudamas socialistų partijoje”.

Vargomatis.

Ir savo priešą nereikia neteisingai apšmeižti.

Perskaitys „Vienybės Lietuvninkų“ nr. 26, sraipsnį „Iš

Didžiosios Britanijos“ nekokią ten „žydų karaliaus“, radau tokių dalykų, kad kiekvienas žmogus, nors mažai galintis matyti, bet turėdamas savyje doros, gana gardžiai gali pasijuokti ir kartu pasibiaurėti iš tokių raštelių, kurie neturi jokio savyje morališkumo.

Iš pačių pradžių nemaniau nė atsiliepti, nes teisingai sprendžiant, neturi vertės atsiliepimo; o antrą, jau tas „žydų karaliaus“ raštelis pats per save aiškiai karakterizuoja, rašėjo dorą. Man ne naujiena išgirsti tokių biauriojimų daromų per visokius „žydų karalius“, bet pažvelkim giliau, o pamatysim kaip tas garsus rašėjas ant visos kunigijos išsireiškia: „Jau kad skriaudžia žmones, tai visi tie piemens teip daro ir tt.“ Jau iš tų kelių žodžių, padarytų ištraukoj iš rašto „žydų karaliaus“, rodo kiekvienam bus aišku kad „žydų karaliui“ visi kunigai niekšai ir nedorėliai. Matomai kokią augštą įšmintį ir neišaiškinamą mandrybę parodo savyje „žydų karalius“.

Aš, budamas kunigu žmonių lietuvių-katalikų, neturiu jokių reikalų su visokiais „žydų karaliais“. O turėdamas reikalus su savo žmonėmis ir pildant kunigo priderystę, prisieina kartais reikalas kaikuriuos ir pabarti, o jeigu kurie iš tokių pabartų, neprisipažįsta savo klaidų, bet pereina į eiles visokių „žydų karalių“, tad to negalima išvengti ir tokie geradėjai nors ir doriausia žmogų, prisitaikys šmeižti.

Ką ten „žydų karalius“ pasakoja, buk sugrįžau nesiklausias, ar parapija mane užlaikys, ar ne, tad per daug tamsta pasirupinai ir turbūt iš to gavai smagenų užkaitimą. Jau pats atsitikimas parodo, kad mane žmonės kvietė, nes jie ir lig šiai dienai užlaiko. Suprantama gi ir tas, jog tai padarė be visokių „žydų karalių“ malonių.

O kad „žydų karaliams“ te taikydamos kiekvienam igelti, bet prisipažyk savo paklydimų. Ne, dėl manęs kun. Talmontas galėjo amžius gyventi Skotijoje, man užteko mano apskričio žmonių, tai aiškiai atliudija parapijos stovis. Teipgi nekaltink ten kokių ponelių, kad kun. Talmontas išvažiavo, bet pažiūrėk į tikrą faktą, kas to kaltas? O galų gale turėsit prisipažinti, jog visokie „žydų karaliai“ patys daugiausiai kalti, kurie suerzino žmoniją, o parsikvietę sau kunigą, nesirupinot apie jo užlaikymą. Jeigu tamstos buvot dori, tad galėjot lengviau kunigą užlaikyti, nes Mossend'o apskritis, nesulyginamai lietuvių skaičius didesnis. Ir teip elgdami tie garbingi „žydų karaliai“ kartais pradeda kalbėti apie suvienijimą lietuvių gyvenančių Didz. Britanijoje.

Kun. J. Čuberkis.

(Pabaiga bus)

Politiszkos žinios. Maskolijos revoliucija.

Visuotinas streikas, kaip žinoma, nepasisėkė iššaukti. Peterburge socialdemokratų, socialistų—revoliucijanierių ir kitų revoliucijoniškų ir darbininkų organizacijų atstovai išvien buvo išleidę atsišaukimą į visus žmones prie visuotino streiko priešais valdžią. Bet užkropė tų organizacijų komitetą vakare tą pačią (utarniko) dieną valdžia daug suėmė žymesnių revoliucijonierių. Serejoj darbininkų taryba, matydama, kad streikas neįvyks, kadangi didesnė pusė fabriku jau vėl pradėjo dirbti, o kiti darbininkai visai atsisakė streikuoti, — išleido atsišaukimą, kur ragina stot prie darbo ir rengtis prie streiko patogesniai laike. Maskvoje dar tęsėsi beveik visuotinas streikas, bet ketverge ir pėtnyčioj vėl kone apsisotojo

visai. Kariumenės pritraukta didelė daugybė; visur ant gatvių ir plečių pristatyta kanuolių ir kulkosvaidžių. Tas pats Peterburge, Vaisavoj, ir kituos didžiuosiuose miestuose.

Iš Sevastopolio eina baisios žinios, bet neperaiškios. Žmonės kraustosi iš miesto, su viršum 20 tukst. ypatų jau apleidomi miestai. Mat ten jurės kareivių sumišimai. Adm. Skridlovas, komanduotojas judųjų jurių laivyno (vieton užmuštojo Čuhnino) tvirtina, kad už maistus kalti daugiausia aficeriai negu kareiviai; jis daug suimtų kareivių paleidžia ir buk su jo žinia prapuolė daug popierių su nosprendžiais. Odesoje kariumenėje teipgi jaučiamas nepasikakinimas, o jureiviai stačiai stovi revoliucionierių pusėj. Pėtnyčioj Odesoje mergina 18 metų, je narolo Printzo dukte bandė nužudyti general-gub. Kaulbarsą: metė bombą, bet ta trukus nieko nesužeidė. Mergina tuojaus nubėgus į hotelį, kur buvo apsistojus ir pasivadinus Popukin, ir ten nusišovė.

Laikė caro gvardijos manevrų pradėjo lėkti kulkos pro ausis didžiojo kungš. Nikolajaus Nikolajevičiaus, kurs yra vadu visos kariumenės, kur karės tiesos gyvuoja. Padarė didelę kratą, bet nesurado, kas turėjo pilnus patronus. Valdžia aiškina, kad tai tie netyčia buvę įsimaišę (?).

Piatigorsko forte komendantą užmušė aficerius. Už Svyborgo sukilimą valdžia sušaudė du vyresnius Kochanovskį ir Emilijanovą ir 5 kareivius. Apie Kijavą valstiečiai užmušė savo atstovą Stefanduką, kurs, išvaikius dumą, sugrįžo namo „be žemės ir laisvės“; užmušę buk už tai, kad negalėjęs pakaktinai jiems viską išaiškinti. Liublino gubernijoje valstiečiai užmušė 4 socialistus, kurie juos ragino streikuoti prieš dvarponius. Kauka-

ze totoriai ir armėnai, nežiurint ant sutarimo, vėl pradėjo pautis tarp savęs; pagal jen. Gološčekovo raportą sereidoje armėnai apie Šušą sudegino kelioliką totorių namų ir užmušė kelioliką muzulmonų. Nerabejonės, kad valdžia siundo, kaip ir pirma, tamsius totorius ant armėnų, kurių tauta gerai apšviesta ir per tai yra daug revoliucionierių. Viduryj Maskolijos eina baisūs agrariški (žemės) judėjimai; valstiečiai tukstančiais eina ir plešia ir degina dvarus. Voronėzougub. neliko nė vieno dvaro. Sako, buk ir miestą Sizranį jie padegę iš keturių pusių teip, kad visas sudegė. Sizran svarbus prekybai miestas, turis suviršum 40,000 gyventojus.

Policija paleido paskalą, buk studentai miestą uždegę, tai žmonės kur patikę užmušinėjo studentus ir da pusgyvius metė ant degančių griuvėsių. Iš „tikrųjų rusų“ tveriasi „patrijotų“ draugija, kurios šaukimas: „gyvastis už gyvastį“, t. y. jeigu bus užmuštas koks valdžios tarnas tai tie „patrijotai“ užmuš kokį nors laisvės šalininką, šiek-tiek atsižymėjusį. Ta „draugija“ ne nauja, ji, beabejonės, ta pati juodoji šimtinė gerai žinoma, tik perorganizuojama. Pirmu tos draugijos „pasidarbavimu“ yra užmušimas atstovo Hertzensteino.

Kostromoje buvo muštynės policijos su darbininkais. Karės teismas teis buvusį atstovą Onipką, sugautą beagituojant po Kronštato maištui. Visus atstovus valdžia baisiai persekioja.

Tiflise užmušta gatvinių geležinkelio superintendentą.

Užsienyje vaikščioja paskalos, buk caras žadėjęs atsiskaityt nuo sosto ir paskirt savo vieton regentus did.-kungaišk. Vladimierą ir Nikolajų Nikolajevičių. Dėl tos priežasties Vladimieras ir tapęs atsauktas iš užsienio.

Valdžia žada ištikrųjų duoti

kiek žemės kaimiečiams beze miams, kad jie per antrus rinkimus noriai balsuotų už valdžios paskirtus atstovus. Bendroji žemė „obščinos“ bus paskirstyta į ypatingą savastį. (Tokios obščinos dabar yra 17-oje gubernijų).

Turkija. Valdiškus Europos ratelius sujūdino nerami žinia iš Beirutos, kad turkai tenai platina bevardžius laiškus, kuriuose grėsia išmušti visus užsienio konsulius, jeigu tie nepasistengs pašalinti gubernatorių Kalil Bašą, kurs esąs apšauktas kaip paprakų emėjas ir žmonių prispaudėjas.

Turkų sultonas Abdul Hamidas II serga pavojinga liga; sako, turėsiąs pasiduoti operacijai.

Pan-amerikiečių kongresas.

„Pan-amerikiečiais“ (Pan-American) vadinasi tie Amerikos žmonės, kurie skelbia, kad Amerika turi būti pati sau, kad visą šlaurės ir pietų Amerika turėtų savitarpinį sąryšį, kad Europa ir k. nesimaišytų jos reikaluose. Rio de Janeiro mieste, Brazilijoje (pietų Amer.), dabar yra 3-ias pan-amerikiečių kongresas, kurs tęsis net iki rugsėjo 1 d.

Šiaurės Amerika, arba Jungtinių Valstybės turi savo „didvyrį“, padėjusį pamatą anai idėjai, kad „Amerika amerikiečiams“. Tuo pirmuoju skelbėju buvo prez. Monroe. Pietų Amerika teip pat turi tos idėjos pirmakuną, butent — Argentinos užsienio dalykų ministerį Dragą (Drago), kurs nusiziūrėjęs į Monroes šauksmą, tarė: „Pietų Amerika turi but tikrai amerikiečiams, pietuose gyvenantiems“.

Štas gi kongresas turis tas abi Amerikas sujungti teip, kad galėtų buti viens šaukimas: visa Amerika visiems amerikiečiams. Beabejonės tas turės didelę vertę ypač pie-

tų Amerikos smulkioms respublikoms, tarp kurių pasėja vaidus europinės valdžios, ištiesusios ant jų savo globus sparnus ir už tai reikalauja tam tikro donio, kaip Prancuzija nuo Venezuelės. Bet ar Jungtinių Valstybės nenorės panašią „globą“ ištiesti ant anų respublikų, kaip tai daro su Filipiniais ir tt? Tai svarbus klausimas, ir Amerikos sekretorius (ministeris) Root as pripažino reikalingu daiktui išanksto išsklaidyt galimas abejones. Tam tikslui išsirinko specialią sesiją kongreso pradžioj, kur nurodė su pabrėžimu, jog Jungt. Vals. nenori pamušti mažesnes šalis...

Kongresas priėmė projektą arbitracijos, atsitikus kokiems nesutikimams tarp įvairių viešpatysčių. Tam tikrai komisijai pavesta išdirbti planą, kaip tatau paduoti tarptautiskajai santikos konferencijai Haagoje. Tą vadina svarbiausiu dalyku, nes tai žingsnis linkui prašalinimo karių. Toliaus vėl svarbus nutarimas suartint abidvi Amerikas įvedant geležinkelį nuo New Yorko iki Buenos Ayres, apie 10,400 mylių tolio.

Tai vis svarbus reikalai... kapitalistams. Kapitalistai vienijasi ir prisideda prie nepatinkamų visuomenei karių panaikinimo. Bet jie vienijasi su tikslu pasekmingai kariauti su darbininkų kliasa; čia jie jokių „santaikų“ nedarė, ne nedarys; jei bent darbininkų susivienijimas juos ir prie to privers. Kapitalistų dalykas visam sviete vienyti prieš grėsiančią revoliuciją, darbininkų dalykas vienyti po revoliucijoniška socializmo vėliava.

Isz Amerikos.

L a i m i n g a s i s
b a n k r u t i j i m a s .

Visoki biznieriai, turį tikrą kapitalistišką gadynės dvasią, tada „bankrutija“, kuomet

jiems geriausiai eina biznis, kuomet jie gali sugrobtį daugelio kreditą ir tokiu būdu pasidaryti turtingesniais. Tarp daugelio mažesnių labai tankių atsitikimų, dabar matomai tyčia subankrutijo Chicagoje Stenslando banka ant kampo Milwaukee ave. ir Carpenter gatvės. Mat apsigarsino, kad banka negali išsimokėti depozitoriaus, ir bankrutas! Teismas peržiuri popierius — tiesa, negali išsimokėti ir ką iš bankruto imsi, jeigu jis neturi nejudinamo turto; pinigų jis gal kas-žin kiek turėt, su tais lengva išsisukt, o ir šiaip turta galima užrašyti ant kito vardo. Stenslando jieško policija, nori areštuoti, bet nesuranda. Areštavo banko kasierių Heringą, bet tas visą bėdą meta ant bankieriaus (ta banka buvo ne vieno). Rašo, kad 22 tukstančiai depozitorių prakišo savo pinigus, kurie buvo padėti toje bankoj. 22 tukstančiai žmonių tapo apvogti! Ir vagys visai nesunkiai bus nubausti, o gal išeis nekalti. Tokia kapitalizmo tvarka, tai ką darysi?

J a n k i a i š a u d o
j a p o n u s .

Amerikos tiesų ir finansų departamentai išleido įsakymą, kad valdžios laivai tuojaus plauktų ant Alaskos vandenių. Mat tenai Beringo susmaugoje japonai ikišiol žuvandavo ir gaudydavo marių šunis; dabar Amerika užgina tai daryti, ir laivai tie nuplaukė saugoti tai. Besaugojant tapo užmušti ar 5 japonai... Dar nė Japonija, nė Amerika negavusios apie tai oficiališkų raportų, tai joki diplomatiški žingsniai nėra pradėta; bet, sako, tarp tuodviejų valdžių nieko blogo dėl to neįvyks.

M i l i j o n i e r i u s t a p o
s o c i j a l i s t u .

Viens iš New Yorko milijonierių J. G. Phelps Stokes atsimetė nuo Hearsto („New York Journal“ išleistojaus) demokratiškosios šalininkystės,

vad. „Nepriklausomosios sąjungos“ (Independence League) ir prisidėjo prie socialistų partijos. Keli mėnesiai atgal jis apsigėdė su varginga mergina dirbusia cigarų fabrike.

Beto, New Yorke yra nuo seniau žinomas milijonierius, Wilshire, kurs priėmęs socialistų pažvalgas įsteigė laikraštį „Wilshire's Magazine“, su kurio pagalba platina socializmo mokslą. Laikraštis kaštuoja per metus tik 10 c.!

U p i ū i š t v i n i m a s .
Teksuse (Texas) ir dalyje Ind. Territory ištveno upės Colorado ir Concho teip smarkiai, po didelių lytų, kad išsiliejus apsemė didelius plotus ir nuėmė daug ūkiškų daiktų, net kai-kur ir triobas suardė; žuvo teipgi ir žmonių. Traukiniai turėjo sustoti ėję. Plotas apie 30 mylių ilgio, 2-4 myl. pločio buvo užlietas vandenių, nuo 3 iki 10 pėdų gilumo. Concho upė pasikėlė 30 pėdų. 500 ypatų liko be pastogės ir be mantos.

N e l a i m i n g i m y r i a i .
Wisconsinio valstijoje per šilumas atsitiko daug prigerimų besimaudant. Keliose vietose viena diena prigerė 7 ypatos. Beto, tris ypatas suvažinėjo traukinys ant kryžkelės. Eina kova už tai, kad geležinkelių kryžkelės būtų panaikintos, nes labai tankiai ant jų buvo nelaimingi atsitikimai: žmonės suvažinėja, arba ir traukiniai susimuša.

K o v a n e u ž b u v j ,
b e t d e l k a p i t a l o .

Daug triukšmo paskutiniu laiku padarė tulas Dietz, gyvenęs Rice Lake, Wis., praminėtas „galvažudžiu iš Cameron Dam“. Dietz kovoja su Sawyer apskrįčio valdžia jau nuo trijų metų, ir žada kovoti iki smert. Jis mat tvirtina, kad jo pati yra savininkė tos vietos, kur pastatyta Cameron užtvanka ir kad jai prigulį 10 centų nuo kiekvieno tukstančio pėdų medžių, tenai perplaukdančių.

Dabar pas tą užtvanką susirinko 80 milijonų medžių kompanijos Chippewa Lumber and Bloome, ir Dietz, neišleidžia, pakol jam mūto neužmokės (apie \$8,000). Beto, jis reikalauja dar \$1,682, kaip užmokėsio už saugojimą užtvankos Price ant Brunett upės. Dietzo namai yra apžiūrėti kaip tvirtynė, kurioj nuolatai stovi sargas. Paskutiniu laiku buvo policijos užpuolimas ant tos tvirtynės, kur Dietz su savo šeimyna ginasi, kaip Stoeselis Port-Arture. Jo sunus per tą kovą tapo pašautas. Ikiol kompanija dar nesusitaikė su Dietzu. Medžiai pradeda puti ir jei pastovėsia da kelis mėnesius ant vandens, tai kompaniją turės nuostolio apie \$40,000.

„ K a č i ū p o n i a “ .

Philadelphijoje gyvena turtinga našlė Mrs. Emma Smith, kuri augina kates, kaip savo vyro atmintį, arba geriau sakant, daro jam paminklą iš kačių, kas mets priaugindama vieną katę viršaus. Tokiu būdu dabar jau susirinko 13 kačių! Kad ir daugeliui žmonių labai keistai išrodo, kad ir kiti piktinasi, bet Mrs. Smith nieko nepaiso ir kas mets įsitaiso po vieną katę (arba katiną). Dėlto ją paprastai vadina „kačių ponija“ („The cat lady“).

Didžturčiai, abelnai, neno rėdami ir nereikalaudami dirbti naudingą darbą, užsiima visokioms kvailystėms, bet poniją Smith pajuokia, kad ji myli tokius mažus gyvuliukus, nes tas nėra paprasta burzujams. Kad užsiimtų dideliais dvikojais katinais, tai nebūtų įstabu, nes tas burzujams paprasta.

I s z l i e t u v i s z k u d i r v u A m e r i k o j e
M a l o n u s d r a u g a i L . S . P . A .

Jau antri metai, kaip tapo įkurtas mūsų organas „Kova“, kuri nurodo, kaip darbininkai

kiškoji luoma esti buržuazijos skriaudžiama, užtavoja vargšus darbininkus, nurodžidama šaltinį išganymo ir dar tas turbūt neatsimušė į visų širdis, kad per teip ilgą laiką neįstengėm padidinti mūsų garbaus nešėjo šviesos „Kovos“ tarsi neturim pajiegy ganėtinai iš finansiškos pusės. Ne, mums truksta noro ir pasišventimo, o finansų yra pas mus užtekinai, kad galėtume padidinti „Kovą“, jeigu tik nenorėsime skriausti vienas kito, arba visuomenės, kaip tai, ve, privesiu vieną dalyką. Laukiau ilgą, ilgą laiką ir tēmijau laikraščius ir tariu sau, argi neatsilieps anė viens iš mano sandraugų, bet veltui, aš žemiaus pasirašęs noriu žinoti kur tie Pittsburgo, pirmakunai dingo, tai yra „Socialistų Leberiu“ partija, buvusi, kuri turėjo savo klubą, knygyną, ir visokių rakandų vertės apie už tris šimtus dolerių, užgesus. Ateičiai išsidalino visą turtą ir sau saldžiai miega. Draugai, žinot gerai, kad tai ne jūsų tie rakandai; jie priguli prie L. S. P. kuri jau iširo, o jos vieton stoji L. S. P. A., tai man ding, kad ir tas turtas turi jiems tekti, nes tai yra tie patys principai ir ta pati kova už buvį tik su mažoms permainingoms. Keliaunant man vakarų link sustojau pakeliui pas vieną gerą ištikimą draugą, kuris buvo tuo laiku, kada dalinos anuos klubo rakandus, tai sakė, kad teip buvo su tais rakandais kaip Lietuvoj su kunigų turtu... Kiek teko patirti tai dauguma rakandų randasi pas p. M. Urlakį, Alleheny, Pa. Aš iš savo pusės kaip buvęs narys veik nuo susitvėrimo kuopos S.L.P.A. Pittsburgo, Pa. duodu tokia roda: idant tie visi rakandai būtų parduoti ir pinigai taptų sunaudoti padidinimui „Kovos“ išskiriant aną drobulę su parašu: „Darbininkai visų šalių, vienykite“, kuri kaštavo

\$20 ir turėtų likti kaip 6 kuopai L. S. P. A., Pittsburge. Teip gi draugui jeigu neklystu, J. Jasaičiui primenu, idant pinigai už globusą vertės \$10, but suteikti kovos fondan; ir Vasiliauckui — už laikrodį vertės \$5,00 „K.“ fondan. O kur dingo knygos, spinta ir tt. Juk žinot gerai, draugai, kad už visuomenės pinigus pirkti rakandai turi visuomenei ir tekti. Jeigu neparduosit daiktų ir pinigų neapversti ant padidinimo „Kovos“ ir pusę ant revoliucijos, tai už tiesą, sakau, bus smugis toks, kaip ir Sheandorio muzikantam, grauš jus sauzinė per eiles metų! Neatsiteisę nebusit vadovais...

Ką aš sakau, tą patį, man ding gali paliudyti ir S. Daminaitis ir dar keletas draugų iš Wilmerdingo, Pa.; ir A. Miškinis, kuris teipgi žino gerai apie tuos dalykus. Aš pasitikiu ant virš minėtų draugų, kad jie visą turta, t. y. rakan-du, pardavę, pinigus apvers: pusę ant padidinimo „Kovos“ o kitą pusę revoliucijos reikalams, paskiriant L. S. D. P. Atleiskit man, draugai, jeigu paraštriai ką ištariau, bet kitaip negalėjau.

Su guodone

F. Dulskis,

P. O. Bx 102,

Ketchikon, Alaska.

Worcester, Mass. Worcesterio Lietuvių draugystės susivieniję padarė pikniką 15 liepos. Žmonių susivaziavo ne maža, norint draudė vaziuoti kunigas Jakštys ir išvadino tuos paleistuviais, katrie darbuojasi, vienok žmonės ne visi jam tiki.

Susivaziavę apsiėjo dailiai, nes nutarė draugystės, kad peštukų neįleist. Norint peštukų neleido, bet šnipų negalėjo pažinti.

Daugumas aukavo piknikui aukų: vieni — sigarus, vyną, branzelietus, kiti — knygeles ir laikraščius; 8 draugai paau-

kavo merginoms po laikraštį „Kovą“ visiems metams. Bet ir dovanotus laikraščius vargu buvo prikalt, kad priimtų; bet ant galo rados trys merginos apšviestės ir priėmė visus tris ir žadėjo prigulėti prie L. S. P. A.

Kalbinant merginas imti priėmimo laikraštį, viena atsirado tikra šnipas — emė atkalbinet merginas, kad neimtų laikraščio visai tauzidama ant „Kovos“ kaip Lietuvoj juodašimčiai ant zydu.

Vienas draugas paaukavo Lietuvos kunigaikščių paveiklus tam, katras geriausiai sutaisys eiles. Atsirado du draugai, kurie sutaisė savo eiles ir deklamavojo M. Dusevičia deklamavojo ketverias eiles (dvejas paisiunčiam „Vienybės“ redakcijon, meldžiam redakcijos patalpint „Vien. Liet.“, o jei netilps, tai duot visuomenei atsakymą, mažu jas matė kur pirma tilpusias). Vienas eiles deklamavo A. Rudaitis; tos tilps „Kovoj“. Deklamuojant eiles atsirado „juodašimčių“, ką norėjo akmerais leisti į kalbėtojus, bet pamatę kiti emė juos koliai, tada susigėdę apsisotojo.

Užbaigus eiles surinkom aukų \$10,63; pasiūsta „Kovon“. Aukas renkant atsirado viens išgama — emė rekti, kad neduotų aukų, bet rėkims pasiliko bergždžias.

Aukaukim, broliai, tėvynei išnaujo

Vėl turčiai ir caras nor lakti mūs kraujo...

Jie sau smaguriauja, ulioja ir geria,

Tu lauk jų malonių, tu — proletare.

Kurs broliams aukaua ir kurs renka aukas —

Kad tujų nekristų nuo galvos nė plaukas;

O kuris, turėdams, tėvynei neduoda,

Kad tas tuo pavirstų į gyvulį juoda!

Tada pamatę kur toks juodis lipa,

Visi jį laikytų už caro šnipą.

Daugietai

Thomas, W. Va. Malonu pažiūrėti į teip didelį burelį lietuvių, čionai gyvenaučių, bet užtėmijus jų darbus, gėda ir pavadinti lietuviais. Neatrasio jokio prakilnesnio darbo nuveikto, ant labo lietuvių apart karčemėles, kur stikliai yr' visas jų apšvietimas. Ypatingai jaunuomenė kuri galėtų žibėti savo gerais darbais ir aukoms, su kurioms, sušelpėtų brolius Lietuvoj, ko vojančius už laisvę, ale vienok toli jų tas supratimas, kad užtektinai turi veikti ir karčiame prie stiklo, o išėję iš karčiamos, vėlybam laike turi neatbutinai trankytis po namus su buteliais. Ar negeriaus broliai, butų ten laiką praleidus skaitykloj (arba knygyne), kuris yra parengtas mūsų apšviestiesniųjų brolių. Atsiminkit, jog nė vienam nelankant turės suirti draugystė. Ar gi negeriaus visiems atsilankyt ir užimokėt mėnesinę, o tada atnaujims draugystę suvargusių ir parsitrauksim daugiau knygų ir laikraščių turėsime skaitymo užtektinai ir trumpu laiku apšiviesim, ir apšivietę užtėmysim savo išnaudotojus ir visus skriaudikus. Atsiminkit tą, jog kitose apygardose randavoja tam tikrą namą knygynams, o mums kompanija suteikė dykai tik nesigailėkim spēkų ir energijos. Vietiniai lietuviai skundžiasi, kad kunigas, kuriam kas mėnuo surenkama po \$110, da tuo nepasikakina. Kiek aš žinau apie parapiją Pittsburgo ir, iš dalies, kitų vietų, tai klebonai gauna tik \$80 ir butą dykai. O mūsų kunigas sako jog jis gaunas tik \$60. Užklausus kur likusieji tilpsta, jis atsako, kad parapijos kaso. Užklausiu aš, koku budu gali buti parapijos kasa, jog nėra išrinkto komiteto? Kunigas persistato save vieną „komitetu“. Kunigas ir vienas gali but komitetu, o mums neatbutinai reikalinga trejetas ypatų.

Aną parapijos kasą galima pavadinti tik kunigo izdu. Ar ne laikas nusikratyti mums to fanatiško jungo, o griebtis už apšvietos. *Sarkos Vaikas.*

Springfield, Ill. Lietuvių parapijos reikalai stovi gerai, nes čionai karaliauja vienvaldys prabaščius kun. Valaitis. Žmonės jam viską pavedė ir nenori su juo jokių rokundų turėti ir duoda jam ramybę. Užtai mūsų kunigėlis, turbut, nepratęs prie ramybės, tai jis žmonėms jos neduoda; eina prieš kiekvieną jų žingsnį ir pasikrutinimą prie šviesos ir mokslo, neatjaučia žmonių vargo ir savo penėtojų skriaudų. Antai pereitus metus bankrutinus čion Diolino bankai daug zuvo vargšų truso, ir jis peikė už tai ne skriaudiką, bet žmones, kad tie jiesko savo truso; šįmet vėla užstojus streikams, jis jvelis šnekejo, niekindamas darbininkus: girdi tie durniai, kiaulės negal eit dirbti, kad gauna tokią gerą mokestį, ale jie, girdi, nori susilygti su tais bagočiais, katrie jiem (darbininkam) duoda duoną. Čion, girdi, teip ilgai negali but — turi but karalics, tai tas, girdi, juos suvaldys...

Ir vaikas, rodos, galėtų suprast, kas ką maitina, ar turčiai, kurie nieko nedirba, maitina darbininkus, ar darbininkai turčius. Bet mokytas kunigas to negali suprasti.

Silakojo Kvietkas.

„Socijaldemokracija ir bažnyčia“.

Po tokiu antgalviu vokiečių dienraštyj „Berliner Tageblatt“ patilpo įžengiamasis straipsnis, kuriame sulyginama dvasiškųjų ypatų padėjimas, iš atžvilgio į jų politišku pažvalgų laisvę, Vokietijoje ir kitose Europos valstybėse.

Kuomet per paskutinius parlamento rinkimus, — rašo mi-

nėtas Berlyno dienraštis, — į Anglijos parlamentą socialistiškoji „Labour Party“ išrinko apie 30 savo atstovų, tai partijos komitetas gavo eilę pasveikinimų ir adrisų (linkėjimų). Viename iš jų buvo rašyta:

„Senei jau mes karštai ir širdingai geidėme, kad didžiojoje visuomenės („nacijos“) taryboje būtų girdėtas ir darbininkų balsas. Mes širdingai džiaugiamės, kad per paskutinius rinkimus tapo padarytas toks pažymus žingsnis pirmyn, ir valstijų butą (House of Commons) yra bandoma ištikrųjų padaryti tuo, kuo ikišiol jisai buvo tik iš vardo, — žmonių (liaudies) butų! Mes, gyvenantieji tarp žmonių darbininkų, zinom gerai, kokiose sanlygose jie turi gyventi ir dirbti, ir dėlto karštai trokštame išreikšti visišką mūsų sutarimą su tais principais, kurie tapo iš kelti darbininkų partijos per paskutinę jų rinkimų kampaniją. Mes prašom visų išriktų jų pavartoti visą savo įtakmę tam, kad būtų pagreitintas socialškų klausimų išrišimas ir privestas prie permainingų mūsų dideliai netikus: sociališka sistema (draugijos surėdymas) ir pasistengti papriešinti pramoniškojo svieto anarchškų siubavimus — vienu žodžiu, privesti politišką XIX-ojo amžiaus revoliuciją prie ekonomiškosios revoliucijos XX-to amžiaus“.

Šitas adrisas išėjo nuo 120 augštesniųjų valstybinės angliškosios bažnyčios ypatų (vyresniųjų kunigų, vyskupų), ir ikišiol negirdėta, kad prieš juos būtų priimta kokios nors bausmės priemonės. Tarp angliškosios dvasiškosios seniai jau yra patėmyta žinomas prielankumas ir sanjausmas socialistiškiesiems siekiams darbininkų partijos; tas apsireiškia kurkas labiau tarp angliškosios bažnyčios, negu tarp non-konformistų dvasiškosios. Bet, nežiurint į tai, atviras ir viešas

angštesnės dvasiškosios apskelbimas, jos padarytas tame adrise, — tai apsireiškimas visgi nepaprastas. Tas parodo, kad net smarkioje angliškoje bažnyčioje, kurios ortodoksališkumas labai didelis, manymo ir nuomonlavimo laisvė kurkas didesnė, negu vokiškoj evangeliškoj bažnyčioj.

Vokietijoj pasirašiusieji po tokiu apskelbimu kuoveikiaušiai, per telegrafą, būtų atstatyti nuo vietos.

Bet ne viena Anglija yra tokia laisva šalis Europoj ir ne viena angliškoji dvasiškoji priitaria socializmui. Šveicarijoj protestantų kunigai (pastoriai) turi tokią „politiską laisvę kaip ir Anglijoj. Visa eilė kunigų neseniai višai iš abonos ir per raštą apskelbė išpažįstą socialistiską pažvalgą, bandydami sutaikyti revoliucijoniškąjį socializmą su krikščioniškąja religija, kas ikišiol — laikoma negalimu daigtu... Tiek „Berl. Tageblatt“.

Reikia pridėti, kad pagalios, ir katalikų dvasiškoji, — kaip parodyta „V. Liet.“ N 28-29 straipsnyje, „katalicizmas ir sociališka evoliucija“, — pradeda pripažinti ir propaguoti arba skelbti tarp katalikų minios socializmo mokslą.

Prie to reikia pridėti pasargą, kad tų dvasiškiųjų yra skelbiamas socializmas tikrasis — revoliucijoniškasis, tarptautinis, o ne toks, kurį skelbia tie klerikaliskieji socializmo priešai, kurie sutvėrė „krikščionių socialistų“ partiją, kuri yra išsiplafinusi po katalikišką šalį, ypač Austrijoje, o paskutiniu laiku pradėjo tvertis tuo vardu ir pravoslaviška partija Rusijoj.

Vaistas nuo sifilio.

Sifilis — „blogoji liga“, yra limpanti liga. Apie ją gali geriaus numanyti perskaitęs knygelę „Apie blogąją ligą“. Ji

ikišiol buvo neišgydoma, t. y. nežinota, neutrasta vaistai nuo jos. Daktarai žinojo, kad sifilis, kaip ir visos užsikrečiamas ligos, — rauplės, troškuly (difterija), cholera ir k., — turi tam tikrą bakteriją, arba mikroba (mažą gyvastelį, matomą tik per padidinamąjį stiklą) Jau yra išrasta tam tikri „diepai“ beveik nuo visų limpančių ligų; nuo sifilio da neišrasta. Vienok Pasteuro institute Paryžiuje neseniai tapo atrasta vaistas, kurį įleidus į užsikrečiosio sifiliu kūną, ta liga negali plėtotis ir išoyksta.

Minėtam institute ypatingai prof. Mečnikov'as jau nuo 3 metų darė bandymus ant beždžionių, panašų į žmogų. Išbandė 14 beždžionių, kurias pirmiaus užkrėdavo sifilio nuodais, o paskui įtepdavo vaisto — gyvasidabrinės mosties, ir beždžionės išgydavo. Pradžioje šių metų buvo padarytas bandymas ant vieno liuosnorio studento, kurs pirmiaus neturėjo nė gauto, nė prigimto sifilio. Rezultatas buvo puikus.

Po 20 valandų nuo užsikrėtimo sifiliu anas vaistas jau ne gelbsti, bet jį įtrynus po 18 val., da atlieka savo veikmę.

Tokiu budu „blogoji“ arba „piktoji“ liga daugiaus nebus neišgydoma ir jei kas ją apsirgs, negalės kaltit akla likimą, nes turės progą nuo jos išsigelbėti.

Nauji rasztai.

Lietuvių Socialistų Partijos Amerikoje Programos ir Kuopų Konstitucija.

Išleista Liet. Socialistų Partijos Amer. Spauda „Kovos“. Philadelphia, Pa. 1906 m. Pysl. 28. Kaina 5 centai.

Programas Lietuvių Socialistų Partijos Amerikoje tapo išdirbtas per antrąjį partijos susivaziavimą, šįmet, berzelio mėn. Brooklyne, N.Y. Kuopų konstitucija yra priimta nuo

Amerikonų Socialistų Partijos (Socialist Party). Šitoje knygoj šalyp programo ir konstitucijos yra patalpinta dar rezoliucija II susivaziavimo L. S. P. A. Beto yra sąnarystės korta, sąnarių mėnesinės mokesties pakvitavojimo blanka ir persikilnojimo blanka. Taigi tą knygutę turės turėti kiekvienas partijos sąnarys, kaip o ženklą, kad priguli prie partijos ir yra užsimokėjęs.

Lietuvos Socijaldemokratų Partijos Programas.

Išleista 1905 m. Pysl. 14. Kaina 20 kap.

Yra tai pataisytas ir naujai išleistas programos, kuris buvo išdirbtas I-me L. Soc. Dem. Partijos susivaziavime 1906 m. ir tais pačiais metais pirmą kart išleistas.

Iš Bažnyčios Istorijos.

Parašė A. D. Spauda ir kaštai „Vienybės Lietuvninkų“. 1906 m. Pysl. 16.

Šitas raštas, perspazdintas iš „Vienybės“, trumpai, bet aiškiai ir teisingai parodo, kada ir kaip katalikų bažnyčia nešė žmonijai naudą — platino apšvietą, rėmė kultūrą ir tt., — ir kaip ir dėlko ji paskiaus tapo tai pačiai žmonijai kenksminga ir pasidarė tik tarnu ir palaikytoju prispaudėjų ir skriaudėjų — karalių ir ponų — kapitalistų. Knygelę kiekviens žingeidžiai perskaitys.

„Dirva“ N. 3. M. IX. Apšviestiesniųjų lietuvių laikraštis, išeinąs kas tris mėnesiai. Rugpiutis, 1906 m. Liet. Kat. Spaudos Bendrijos („Žvaigždės“) spaustuveje Shenandoah, Pa. Pysl. 214.

Šitame „Dirvos“ numeryje telpa vieni tiktai „Pamokslai be kunigo“, parašyti Jono Geručio pagal K. Bojanauskio „Slovo bože“.

Nežinia kodėl tas laikraštis yra skiriamas „apšviestiesniams“ lietuviams, kadangi jame talpinama „pamokslai“, negalinti pakakinti kad ir tikinčiausio apšviesto žmogaus min.

ties. Viskas yra saikuojama senovišku saiku, viskas—rutina tikėjimiška. Jeigu tie pamokslai ir šviestų „apšviestam“ lietuviui, tai per tokius stiklus jie vis tiek rodysis tamsiais. Įstabu, kad „Žvaigždė“, peikdama visokią rutiną (net Jonilos!) ir skelbdama, kad draugija turi būti pirmeivinė, išleisdžia vien tokius raštus, kurie tik atzagareivyste ir stagnacija atsiduoda. Ar negalėtų tą pačią katalikišką idėją taikyti prie mokslo ir prisidėti prie žmonių apšvietimo, o ne laikyti juos tamsume, kalant senas pasakas į galvas?

Neišmintingas mainieriu apsileidimas.

Jie patys sau blėdį daro, nešelpdami uniją

Jeigu mainieriai patys nepaguodos savo unijos urėdninkus ir nebus ištikimi unijai, tai tikrai negali laukti, kad anglies savininkai ar guodotų unijos urėdninkus ar kiek apie juos manytų.

O tačiau, žiurint ant raportų atsiųstų iš raportų atsiųstų iš įvairių kraštų, tuli mainieriai nė klausio unijos urėdninkų, nė rupinas apie tai, kas bus iš unijos. Unijos urėdninkai nesykį išguldinėjo jiems, kad jeigu nori nuo unijos gero sulaukti, tai turi ją šelpti, laiku užsimokėdami mokesčius ir pasilikdami jai ištikimais, padidindami jos šanarių skaitlių ir drutindami jos įeigas.

Nepaisant to viso, pranešama, kad mainieriai dabar, unijai išlaimėjus pagerinimus, kurių pasidžiaugs per du ar tris metus, sulyg kontraktų, suvis nesirupina apie uniją. Jie nė užsimoka mokesčius, nė ateina ant susirinkimų, nė ragina naujai atvažiavusius prisirašyti prie unijos.

Tai yr apgailėtinas pasielgimas ir reikėtų mainieriams su-

prasti neišmintingumą, tiesiog atbulumą tokio savo kelio. Jiems reikia unijos, idant kovoti prieš savininkų prispaudimus. Unija tai vienatinė organizacija, kuri pajiogė darbininkams pagelbėti. Ji padarė jų algas dvigubas to, ką gautų unijos nėsant, ji sutrumpino darbo valandas nuo 11–12 ant 8–9 val. ant dienos. Ji padarė darbininkus neprigulmingus, suteikė jiems progos susižėdyt pinigų.

Nepaisant to viso, ką juk kiekvienas proto turįs supranta, daugelis neperstoja nesirupinėti apie uniją, nepaiso, ką unijos urėdninkai sako ir neišmintingai apleidžia savo pareigas prieš save ir savo draugus.

Persergiame juos dabar, kad gali ateiti diena, kada supras, kaip neišmintingai pasielgė, kada pamatys, jog iš priežas ties jų apleidimo unijos, jiems tiek daug gero padariusios, ta tapo apveikta ir vėl grįžta žemosios algos, ilgos darbo valandos ir prispaudimas, kokis buvo pirm unijos atėjimo į pagelbą.

\$100.00
ATLYGINIMO!

Valstijos Vyriausybė ir Sherifas Valstijos Sheboygan, Wisconsin, siulo atlyginimo Vieną Šimtą Dolerių už suteikimą žinios, per ką galėtų sureštuoti tulą Mike Razemas (arba Rašnas), kurio jieškoma už užmušimą vieno lietuviu mieste Sheboygan, Wisconsin. Rašnas yra apie 5 pėdų ir aštuonių colių augštas, sveria apie 160 svarų, turi tamsius plaukus ir akis ir ligų veidą. Jis yra lietuvis, dirbdavo anglyse ir dabar bene dirba arba Pennsylvania arba Ohio.

Rašyk arba telegrafuok pas HENRY L. ZURHEIDE, Sheboygan, Wisconsin,

Pranešimas.

Dar kartą pranešame, kad nereiktų atkartot laikraštyje bei apie tą patį dalyką per laiškus atsakinėt, kurių daugybė su užklausimais priplaukė. Ar mes užlaikom paslaptis (sekretus) atsišaukusių su visokioms o labiausiai slaptomis ligomis išgydžius ir ar nepagarsiname laikraštyje.

Per tai atsakom ant kart ir ant visada, visiems ir užklausiantiems, kad nėra skirtumo, slaptos ar sarmatlyvos ligos, arba kitokios, nors ir nebutų reikalo slėptis — su kurioms kas tik atšaukia ir liekasi išgydytas—tai padėkavones, jei kas nor, pats gal pagarint ar dėkavot laikraštyj, tas priguli nuo pačių išgydytų, nors tuli iš dėkingumo taip padaro, bet kurios padėkavonės yra mūsų apgarsinime laikraštyj, tai tik iš daugybės vos keletą įdedam į apgarsinimą, jeigu išgydytas prašo pats ar daleidžia garsint, kiteip joku budu nebus ir nėrgarsinamos, nes paslaptys yra šventai užlaikomos ir išgydytas bei kekas ligas gydėsi, kokius reikalus su Institutu turėjo, tai nieks niekada nedasizinos, jei pats nepasigirs, ar ne norės kad kas žinotų.

Dr. Collins, Medical Institute, 140 W. 34 str., New York, N.Y.

Juokų ir satyros mėnesinis laikraštis „Dilgėlės“ išeis netrukus; tik da reikia kelių prenumeratorių, kad gautume iš pačtos papigintąjį siuntimo prekę (Second klase Mail Matter) tai užsirašykite už visus metus! Dilgėlės kaštuoja 1 dol. metams (atskiras numeris 10c.) Adrisas:

Dilgėlės, 412 Siegel str., Philadelphia, Pa.

Susirinkimai.

Susirinkimas ir prakalbos!

Pittsburg, Pa. parengtos per Dr. D. L. K. Gedimino, 19 d. Rugpjūčio, prasidės 7 valandą vakare, kalbėtojais bus A. Žagaras atstovas L. S. D. P. iš Lietuvos, P. Dubickas iš Scranton, Pa. ir savi kalbėtojai. Grajis Lietuvos Sunų kapelija iš Wilmerdingo, dainuos dainas choras lietuviškų merginų ir deklamavos eiles Juzepata Kvederūtė. Kiekvienas lietuvis ir lietuvaite yra širdingai užprašomi atsilankyti, nes bus svarstoma labai svarbus reikalai. Atsibus svetaineje Odd Fellows Hall kampas 18 ir Sarah str. Su godone

Komitetas.

Pajieszkėjimai.

Reikalinga du kriaučiu prie kostamiersko darbo, vieno kontinio ir kitó kamzolinio meldžiu atsišaukti konogrečiausiam ant žemiau padėto adriso:

G. F. Lanuskey,
136 S. Oak st.
Mt. Carmel, Pa.

Pajieškau gero zeceriaus arba zecerės, gerai apsipažinusios (sios) ir su cylinder spaustuve. Meldžiu atsišaukti ant čia paduoto atrašo, draug statant savo išlygas.

Mr. B. Vytautas % Massaitis
122 Grand str.
Brooklyn, N. Y.

Pajieškau savo brolių Juozą Jakštį, jau 26 metai kaip Amerikoje, paeina Suvalkų gub., Naumiesčio pavieto, Siutautų gmino, Katilių kaimo. Kas žinote kur jis buna, praneškit man, aš duosiu \$5,00 nagrados už tai, nes yra svarbus reikalas. 10 metų atgal jis gyveno Mahanoy City, Pa. Duokit žinią ant šio adriso:

Ant. Jakštis
824 Bank st.
Waterbury, Conn.

Lietuviu tauta

senoveje ir šiandien.

Parašė J. Šliupas M. D.

TOMAS ANTRAS.

(Tęsa.)

Negana to viso, Aleksandras sukvieta šlektos paslus ant seimo į Piotrkovą, 1504 m., ir čion sutartas tapo įstatymas, uždraudžiantis vienyti vienose rankose du urėdu (incompatibilia). 1505 m. Radomiuje nutarimas seimo, vadinamas Nihil Novi, sako, kad karaliui nevale nuspręsti nieko naujo be bendro pritarimo (sine communi consensu) senato ir šlektos paslų; užtvirtintas tapo statutus, kurį buvo surašęs Jonas Laskis (+1531 m.). Čion organu įstatymdavystės pastojo seimas, susidedantis, apart karaliaus, iš senato, kurs išreiškė aristokratijos gaivalą (katalikiški vyskupai, vaivados ir ministrai), ir iš paslų namo, kurs reprezentavojo šlektos visuomenę (paslai šlektos iš seimelių). Įstatymas Nihil Novi su laiku pastojo papėde dėl pertraukimo seimų per liberum veto, ...

Teip tai Lenkija „civilizavojo“ Lietuvą!

Zinoma, puolimas Lietuvos prigulėjo nuo lietuviškų ponų, kurie pagal paveizdą lenkiškosios šlektos kassyk daugias privilegijų įgydami, užmiršo savo pareigas dėl tėvynės ir patys su nenoru betraukė į karę. Gintuvės-stuksojo griuvėsiuose. Krimo Totoriai pastojo grėsmę. Mengli-Girėją su kuriuomi per Glinskį Aleksandras traktavojo, Ivanas sugundė pustyti liet. Ukrainą: ans engė Černygovo aprubės ir butų Kyjevą nuengęs, jeigu pavasariop Dnieprą nebutų patvinęs, 1493 m. Už tai Bagdonas, Čerkasų storasta, tuom laik paėmė ir sugriovė Očakovo pylį, kas chaną labai piktino. — 1495 m. Totoriai du syk užgulė ant Volynijos; sykį juos išgujo Lucko storasta Simas, kunigaikštis Olšanskis, bet antru syk Totoriai išvaikė Lietuvius daug skriaudos pridirbo. — Kad 1496 m. Mengli-Girėjas ir Valachijos vaivada Steponas velyjo su Lietuva sulygti sątaiką, Lietuvos dipl. matai nenorėjo, nežiurdami, kad taika su užrubežiu ir pelninga pirklyba visados išeina ant naudos višpatystei. Už tai galop metų sunus Mengli-Girėjo, sultonas Jeponča, replankė Volyniją ne be didelės blėdies del krašto. — Kovo mėn. 1497 m. Totoriai vėl įsigrudo net iki aplinkų Krzenieniec'o, kur 400 žmonių paėmė į nevalę. Antrą kart Totoriai atnaujino savo antpuolį net iki Olevo ir Mozyriaus. Vieną ir kitą sykį vaikėsi su plėšikais kunigaikštis Ostrogiškis, antrą syk sumušdamas juos pas Sorokos upę, Braslavo žemėje, kur krito chano sunus Akmata su 340 Totorių. — 1501 m. Mengli-Girėjas pasiuntė 30 000 Totorių per Volyniją į Lenkiją; jie įsiveržė į Sandomieriaus vaivadystą, ir nuengė šalį sugrįžo namon. — Rudeniop 1502 m. Totoriai atėjo į šią pusę Prypeties, bet grįžtančius pasivyjo Slucko kunigaikštis Simas Jurevyčius pas Bobruiską prie Užos (kuri įpuola į Beržunę žemiaus Užytės arba Užycos kaimo) ir visus išmušė. Kitą jų tuntą pavyjo persikeldinant per Užos upę (kuri įpuola į Prypetę), netoli Ovinčiaus, Mstislavo kniazius Theodoras Ivanavyčius su Ovručiaus storasta Gregoru Glinskiu, čion Lietuviai tapo pergalėti, ir Glinskis krito. — Nors su Moskva tapo suderėta 6-metinė sątaika, Mengli-Girėjo sunus Byta-Girėjas su 8:000 žmonių, 1508 m., prisiartinio prie Slucko, pats vadas

abazavo pas Umalių miestelį; Totoriai gi iš čion pustyjo šalį link Klecko, kurį nudegino, ir Nesviežiaus, iki pasiekė Iskol-tą, iš kur jau grįžo namon be jokios kliuties! — Pradžioje 1504 m. Totoriai vėl atkako pas Slucką, siautė aplinkėse Novogrodko, ir per Gricyniškes balas traugkė link Gorodko. Tuom syk liet. hetmonas Stan. Kiška ir kiti, perėję per Prypetę, pavyjo nelabelius anapus Gorodko ir skaudžiai sumušė. Aišku dabar, kad Totoriai pustyjo be didelės kliuties Volyniją ir Podoliją, degino miestus ir kaimus Lietuvos, ir varėsi žmones į nevalę. Mikolas Glinskis, priedvarinis Lietuvos maršalkas, numylėtinis Aleksandro, rods drąsiai antpuolė ant Totorių abazo ir išvalnyjo 40.000 suiminių, 1506 m., po kam veikia pats Aleksandra pasimirė.

Tasai Mikolas Glinskis buvo kilęs nuo Leksados, iš Balyto šeimos, atėjusio į Lietuvą dar Vytauto laikuose. Vytautui užsitarnavęs, jis priėmė rusišką krikštą ir gavo Ukrainoje į tėvoniją Glinską bei Glinnicą, nuo ko ir ėmė rašytiesi kunigaikščiu Glinskiu. Iš tojo magnato sunaus Levo gimė musiškis Mikolas Glinskis, po tam mokinosi Vokietijoje ir tarnavo dvare ciesoriaus Maksimilijono. Sugrįžęs į Lietuvą, jis laimėjo malonę ir išsitikėjimą Aleksandro, 1499 m. tapo priedvariniu maršalku, ir teip apvaldė savo poną, jog tasai be jo nieko nedarė; ans už jį atlikiuėjo darbus valdžios, ir tiešyjo monarchą polytiškuose sunkumuose. Veikiai izdą prisivinęs, jis lobino savę ir savo giminaičius; urėdus, kam norėjo, davinėjo ar atiminėjo. Senate jis turėjo pirmą vietą, ir jo patarmės monarchas klausė. Magnatams gi įkyrėjo sauvaldystė Glinskio. 1504 m. Glinskio pakalbintas, Aleksandras atėmė Lidos storastystą nuo Jurgio Iliničiaus be jokio prasikaltimo, o pavedė And. Drozdui, giminaičiui Glinskio. Tad Iliničius skundėsi į liet. senatą, kurs tikrino, kad Aleksandras ardo savo sutartį su tauta, lauzydamas ponų privilegijas, ant kurių pats prisiekęs buvo. Senatas perstatė Aleksandrui skundą Iliničiaus, o Drozdą uždraudė įvesdinti į Lidos storastystą. Zinoma, Aleksandras įpyko ant senatorių, remiančių Iliničių, kaip ant maištininkų, kurių vadu Glinskis nurodė esant Zabščinskį. Kad senatas nuo savo neatstojo, Aleksandras liepė Iliničių įmesti į kalėjimą už nepaklusnumą monarchui, o kitiems senatoriams apreiškė savo nemalonę ir nevale jiems buvo, be įsakymo, stoti akyvaizdon didžio kunigaikščio. Aleksandras sušaukė seimą į liet. Braščius dėl proskripcijos nepaklusnių senatorių — Zabščinskio, Glėbavyčiaus ir Gožtauto, kur ketinta buvo, neva dėl draugiškų sutaukų, atvesti juos į pylį pas Aleksandrą, ten apkaltinti, nusudyti teismu maršalkų ir tuoju mirtinai nubausti. Kad, seimą atidarius, Aleksandras apie tai prasarė Lenkijos kancleriui Jonui Laskiui, tasai velyjo atsisakyti nuo urėdo negu dalyvauti piktadarytoje. Tad Aleksandras pats nudavė lyg tą dalyką esąs užmiršęs, tačiau minėtieji trys senatoriai, nors dalyvavo seime, neėjo į pylį, kad ir kviečiami. Nenusisekus tam pasalumui, reikalai tapo atidėti iki seimui Radomiuje. Vienok pagieža nemaudė: Aleksandras atėmė Trakų vaivadystą nuo Zabščinskio, kurią pavedė Mikalojui Radivilui, Bielsko atstovui; teipgi Kiška Glėbavyčius ir Gožtautas neteko savų vietų lietuviškame senate.

Radomiuje seimas atsidarė 2 d. lapkaičio 1505 m. Chanu Šich-Achmetui, apart neteisingų išmėtinėjimų, čion niekas nere netapo padaryta, nors jis buvo reikalavęs pagalbos prieš

Mengli-Girėją, idant atgauti savo turtus ir valdžią. — Lietuviškiesiems senatoriai, papuolusieji į nemalonę, prašė tarpininkystės lenkiškų senatorių. Aleksandras žadėjo gražinti jiems savo malonę, bet tik tai sugrįžęs į Lietuvą. Ir kad tuomet Vilniaus vyskupas Vaitiekus Tabaras nubarė Aleksandrą už gvoltavojimą tiesų Lietuvos, Aleksandras, sėdintis ant sosto, š piktumo gavo paralyžių. . . . Tai buvo — anot žmonių pasakos — „dievo rykštė“ už nuskriaudimą Šich-Achmeto ir lietuviškų senatorių. Šich-Achmetą parveždino atgal į Trakus ir ten jis turėjo pasilikti. Mengli-Girėjas per savo paslus dabar siūlė Lietuvai kariaunas ant kozno pakvietimo, jeib tik chanas Šich-Achmetas negautų valnybės grįžti į savo ordą. Ir tatai Aleksandras prizadėjo neleisti. . . . Kaip tai valdymierai esti nedėkingi saviems geradėjams! . . .

Glinskio faksija buvo draugiinga dėl Krimo Totorių, o rasi buvo apmokama Mengli-Girėjo. Tuomi tarpu Krimo Totoriai, rudenį 1505 m., pasipylė per Dnieprą ir pasidalino į dvi dali: vieni po vada Machmuto, sunaus Mengli-Girėjo, nuvedino Minską, nuengė aplinką, tik pylies neįstengė paimti; potam traukė artynlink Vilniaus, pasuko link Vytebsko ir Polocko, ir per Drucką pagrižo į už-Dnieprę su milžinišku grobiu apsisunkinę; antroji, po vada sultonų Byto ir Burus veltai apgulinėjo Slucką, kurio pylį gynė drąsi našlė Anastazija (nes kunigaikštis Simanas buvo jau miręs). Trečias tuntas Totorių pas Novgorodką tapo sumuštas ir išvaikytas per storastą Tryzną.

Kada 1506 m. senatoriai sątaravosi susivaziavę į Novgorodką, kaip galėtų atsikratyti nuo Glinskio, kurs regimai troško atskiros kunigaikštystės dėl savęs (rasi Kyjevos), Totoriai vėl šturmuvojo Slucką ir prisiartino prie Novgorodko. Senatoriai su skuba išlakstė į užniamunę. Tik vaivada Gožtautas apgynė Novgorodką. Už tai Totoriai nuengė aplinkes, pridirbo daug blėdies, ir į Krimą; sako, išsivesdinę į 100.000 žmonių, o kiek tapo išpjauta, niekas nežino; dar jie marus užnešė į Minską.

Didžiausia klaida buvo, kad Šich-Achmetas neturėjo valnybės; Lietuvai išpuolė davinėti, o ne atiminėti chanus nuo Auksinės Ordos, o toji būtų sutrukdžiusi Krimo Totorius. Dabargi anot Aleksandro įsakymo, „Šich-Achmetas, akyvaizdoje Krimiškių, paslų, pasiliko apkaltas retėžiais; tapo sudytas, kaip vyliugis ir apgavikas, už plėšimus ir skriaudas Lietuvos ukėsams padarytas, tuomet, kada jis buvo talkininku; už rengimą nelabų užmanymų prieš didį kunigaikštį; už keitinimą pabėgti iš Trakų ir tt. Todėl pagal senato nusprendimą pasmerkta tapo ant amžino kalėjimo Kauno pylin; žmonės-gi jojo, kaipo dalininkai piktadarystos, turėjo tokį pat likimą kitose pylyse. Tokį begėdišką nutarimą, Aleksandras patvirtinęs liepė išpildyti. Tasai nelaimingas valdimieras, vienas iš pastarųjų įpėdinių Batyjo, nuzengė nuo sosto, andai gresmaus visam svietui, nutrenktas ranka vieno iš ainių Mamajaus, kurs pristojė prie Lietuvos styro lyg dēlto, kad parodyti, kaip klaidinga polityka, sykį pradėta, veda viešpatystes į neišaugotiną prapulti, net per protarpus amžių. Ar-gi pritiko Lietuvai, suaugusiai per laimėjimus, parengtus jai per Batyją ir palaikomus per jo įpėdinius, truškinti tą aigidą savos galybės? Ar-gi reikėjo aršesnės nelaimės, kaip kad karalius Auksinės Ordos, užmirštas viso svieto, apsunkintas pančiais, užbaigtų gyvatą iš tuzbos ir ilgėsio muruose drutvietės,

skalaujamos vandenimis Vilijos ir Niamuno!“ (Norbutas).

Kada Vladislavas Varnietis sulygino bajorus Rusijos ir Lietuvos prerogatyvose, kokias Lenkai turėjo, nežiurint į religijos skirtumą, dalykai religijos Lietuvoje linko vienybės pusėn. Didis kunigaikštis Kazimieras 1443 m. sulygino graiko-rusišką kunigiją ženklume su lotyniškąja kunigija, ir turėjo po savo valdžia didesnę pusę visos graiko-rusiškos cerkvės; Novgorodas, Pleskava, Tveriai, Viazma ir kitos mažesnės kniazystės su Sieveriu ir Ukraina sudėjo 4 ar 5 eparchijas; pačioje gi Lietuvoje buvo jų 10: Kyjevos, Vladimiro, Lucko, Pinsko arba Turovo, Černygovo, Minsko, Smolensko, Mogylevo, Polocko; Lenkijoje buvo 3: Lvovo, Peremišliaus, Chelmo. Bajorai eparchijose rinkdavo vladikas arba vyskopus paprastai iš monachų, o jeigu aprinkdavo svietišką popą, jis turėdavo, pametinas pačią, apsilikti monacho rubus ir tapdavo išventintas į vyskopus. Lietuviškos eparchijos stovėjo po globa Kyjevos metropolito ir nesitolino nuo Romos, kaip matyt iš pasiuntinystos Soltano, vardan liet.-rusiškos kunigijos, pas popiežių Sikstą IV. O Maskolija nesilaikė su Roma, nežiurint į pastangas Kyjevos metropolito Gregoro. Ivanas Vosylevyčius III nepavelyjo net Kyjevos metropolitą laikyti už visatiną piemenį rusiškoje cerkvėje, ir Novgorodo archiepskupą graudeno per gromatas, neįsileis į bendriją su Gregoru. Pagalop valdymo Kazimiero ir prie Aleksandro atsirado teipgi Lietuvoje religiški fanatikai, kurie stengėsi susiaurinti prerogatyvas stačiatikių, besilaikančių su Moskva, teip labai, jog Vilniuje ir Vytebske įstatymais tapo uždrausta bestatyti naujas cerkves ar taisyti apgriuvusias. Lietuvon atkeldinti Bernardinai ėmėsi už atvertinėjimo Rusų, ką senate ir prie dvaro protegavojo vyskupas Vaitiekus Taboras; tie minykai pasklido po visą liet. Rusiją skelbdami vienybę bažnyčios po globa popiežiaus, patys rusiški popai ir minykai, tos vienybės besilaikantieji, padarė atmainas apeigose cerkvinėse, ir jeibius kelė prieš disunitus. Nesutikimai polytikoje tarpe monarchų padidino dar neapikantą. Kunigija ėmė lįsti į reikalus polytikos. Disunitų popai rėkė, kad jų tikėjimas yra griaujamas, žmones ėmė žvarbis. Kniaziai ir atgštesni urėdninkai skundėsi dyare ir senate, rėkavo seimuose, ir negavę užganėdinimo, smerkėsi po globa Moskvės dvaro arba tiesiok pereidinėjo su savo valdynėmis į Moskvos globą. Valdant Ivanui Vosylevyčiui, daugelis miestų ir provincijų atsiskyrė nuo Lietuvos. Aleksandras pats rods buvo apikantrus religijos dalykuose, bet nemokėjo pataisyti bėgį dalykų. Apivedęs su Elena, jis netik nevertė jos į katalikystę, bet pavelyjo jai daryti fundacijąs dėl pravoslaviškų cerkvių. Per josios pastangas archimandritas Vilniaus klioštoaiaus Makaras, išmanus ir bėglus polytikas, įgyjo Kyjevos metropoliją (1495 m.). Bet jam mirus, Aleksandras 1498 m. atidavė metropoliją archiepskupui Smolensko, Juozui Soltanui, uoliam unitui, ir tam tad valdant cerkvę, skelbiamas buvo persekiojimas neunitų Lietuvoje; liet.-rusiškoji cerkvė vienybėje su Roma laikėsi iki pabaigai valdymo Aleksandro. Popiezius siuntinėjo bulles, kur išsitarė nesant reikalo antrusyk krikštyti Rusiją; gana, kad klausys apaštališko sosto ir sutikmiui su synodu Florencijos pasiliks prie graikiškų apeigų. Aišku tad, kad šaltiniu religiškų vaidų buvo labiaus polytika negu pati religija, ir tą įnagi panaudojo ypatingai guvusis Ivanas.

Isz visur.

Neseniai prasidėjus karė vidurinėj Amerikoj jau pasibaigė: Guatemalos, Salvodoro ir Houduras'o igaliojiniai, susirinkę ant Amerikos laivo „Marblehead“ ant jurių netoli Guatemalos pakrančių, padarė santaiką. Prie to sutaukymo daugiausia prisidėję prezidentai

Meksikos ir Jungtinių Valstybių.

Vokietijos darbininkų unijų laikraščiai garbina, kad Austrijos ir Vokietijos fabrikantai dabar vedą tarybas, kad susivienyti į vieną didelę sąjungą (kaipi į trustą) savitarpiniam apgynimui savo interesų prieš darbininkus.

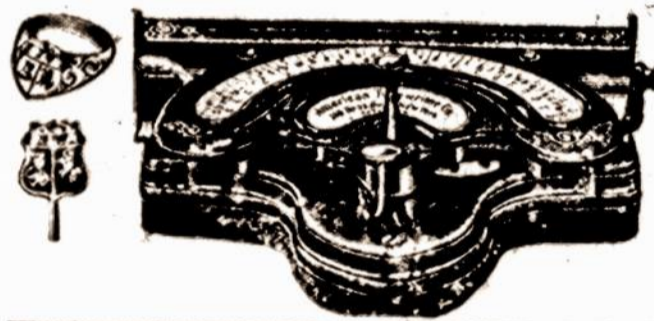
Civilizacija priežastis ligos.

Prof. Seann, garsus surgeon, neseniai sugrįžęs iš kelionės po Apriką apgarsino pasekmes savo tyrinėjimų vėžio ligos po gyventojus to šalies. Jis mus užtikina, kad ta baisi liga yra tikrai tarp apšviestų tautų. Kas reikia daryti idant užstoti kelių platinimuisi vėžio ir džiovos, nepermainius mūsų gyvenimo sanlygų? Vartojant Trinerio Amerikonišką Elik-

syra. Kartausiaus Vyno mėš galime pastatyti savo sistemą ant tokios papėdės kad papriešis tas dvi ligas. Trynimo organai dirbs, kraujas atsinaujis. Jeigu kada kas iš jūsų šeimynos nesijaustų gerai, tai duokite jam Elikisyro; teipgi imki ir pats, jei esi slobnas, nerviškas, neturi apetito, noro ant miego, arba jauti kitas nesmagias permainas ant kuno.

Joseph Triner, 799 So. Ashland Ave., Chicago, Ill.

NAUJAS ISZRADIMAS.

Szitas ZIEDAS ir SPILKA i nekalza yra padaryti isz geriausio aukso, ir su lietuviskais paveikais: Ziegvalkio, Szvento Kazimiero ir Dd. Lietuvos Kunigaiksczio Vytauto, tinkami neszloti koznam vyrul. Tokj zieda, kur niekas negaljet padaryt no uz \$50, asz parduodu uz \$7.00, o spilka uz \$2.00. Koznas orderiojantis zieda turi su slaura popierluka pamieruoti piršto storuma ir popierluka atslusti drange su orderiu, o asz zinotu kokio didumo zieda nesizoti. AMERICAN drukavojama maaszinuke yra reikalinga kiekvienam zmogui; su ja galima drukuoti be jokio mokato grafiškai ir graziiai, telp pat kaip su maaszinuke uz \$100. American drukavojama maaszinuke yra geriausia, visur parduoda po \$1 00, o asz parduodu uz \$8 00. Parduodu graziiausiu popierių dėl raazymo gomatu į tėvynę Lietuvą, su visokiais apskaitymais ir dainomis, tozija uz 25 ct., 5 tuzina uz \$1.00, tukatantis az \$7 00. Užtaikau puikiausiu ir naujausiu iszdarbju pruszisku arinoniku, kuriu Amerikoje niekur negalima gauti. Pas mane galima gauti visokių tavorų, kokiu tik kas nori, pigiau kaip kitur. Laikrodziu, leidziu, kompasu, koleziku, spilku, britvu, muzikalizku instrumentu, monų knygu, visokių istorizku knygu ir maizaknygiu, kokiu tik nori. Kas norjet aptureti kataloga tegul prislunczia uz 4 ct. markę ir teisinga adrese, o aptures dideli kataloga dykai.

KLEMENS WILKEVICH. 112 GRAND ST. BROOKLYN, N. Y.

REIKALINGA

Majneriu ir Leberiu in minksztuju angliu kasyklas, Cambria ir Clearfield Counties, Pennsylvania.

Pennsylvania Coal and Coke Kompanija reikalauja vieną tukstantį (1,000) mainierių ir leberiu į savo kasyklas Cambria ir Clearfield pavietuose, Pennsylvania.

Visi nesutikimai dėl mokesties jų mionose sutaukyti, ir pilnai mokama pagal Clearfield vogą.

Gerai žmonės, dirbanti kaip mainieriai arba liudotojai po mašinom, gali uzdirbti nuo \$4.00 iki \$6.00 per dieną.

Dėlei to kad kasyklų kompanija turi daugybę geležinkelio karų ir valdo daugybę kokso pečių keletoj savo kastynių, tai mažai buna nedirbamų dienų.

Gerai namai ir geras vanduo gaunamas už mažą prekę.

PACIUOTI SU SEIMYNOMS TURI PIRMYBĘ.

Atsiliepkit į vieną iš šių kastynių, arba ofise kompanijos Cresson, Pa., kelios mylios į vakarus nuo Altoona:

Colliery No. 1, Bens Creek, P. O. Myra, Pa.	Colliery No. 15, Beaverdale, Pa.
Collieries " 2, " " " " " "	" " 14, Nant-Y-Glo, Pa.
Collieries " 3, 5, 6, 8, P. O. Ehrenfeld, Pa.	" " 19, Bennington, Pa., P. O. Galitzin.
" " 7, and 16, Amabry, Pa.	" " 20, Hastings, Pa.
Colliery No. 9, Cresson, Pa.	" " 21, 22, 23, Mossa Creek, P. O. Marsteller, Pa.
" " 10, Gallitzin, Pa.	" " 25, Spanglet, Pa.
" " 11, 12, 13, Hastings, Pa.	

Pennsylvania Coal & Coke Company. Cresson, Pennsylvania.

Whiskey

Morris Forst & Co.

Cor. Second Ave. & Smithfield str. Pittsburg Pa.

Mes esame zinomi po visas šalis, kaipo pardavėjai geriausios degtinės su prekia kaip kitur.

Mes apmokame kaštus prisiuntimo perkant nuo \$5.00 aukščiau, in rytus iki New York, ir vakarus iki Chicago. Tolesniem pirkėjam atleidziame 10% ant perkamo sumos apsimokant patiems expresą ar freitą.

Kada reikalauzite, siuskite kartu registravotojė gro-matoje pinigus ar „Money Order“ ant vardo Morris Forst & Co., Cor. Second Ave. & Smithfield str. Pittsburg, Pa.

Reikalaukite kvita prekių. Visose kalbose.

Morris Forst & Co.

Cor. Second Ave. & Smithfield st.

PITTSBURG, PA.

Wines

SHOVI

Torkoly

W. SŁOMINSKA,

679 Milwaukee Avenue, CHICAGO, ILL.

Mano Dirbtuve tapo Apdovanota

DWIEMS MEDALIAIS

ant Kosciuszkos Parodos uz rupestinga, teisinga ir artistizka iszdirbima.

KARUNŲ, SZARPU, KUKARDŲ, ROZETŲ, BERLŲ, MARSZALKINIŲ LAZDŲ ir tt.

Turiu už garbę apreiksztį gu-dotiniems Kunigams ir gu-dotin. Draugystėms, kad asz dirbu visus augszciaus pamintus daigtus Pigiausel, Telsingiausel ir Geriausel; nes per 30 metų užsiimdama iszdirbimais igijau geriausę praktikę ir dėl to galiu wiską padirbt pigiau ir geriau negu kiti fabrikal.

Su guodone

W. SŁOMINSKA, 679 MILWAUKEE AV., CHICAGO, ILL.

